

ARBEJDER HISTORIE

TIDSSKRIFT FOR HISTORIE, KULTUR OG POLITIK

NR. 2 2018

SFAH

Arbejderhistorie – Tidsskrift for historie, kultur og politik

Udgivet af Selskabet for Arbejderhistorie (SFAH)

SFAH, Rømersgade 22, 1362 Kbh. K – sfah@sfah.dk – www.sfah.dk

ISSN/0107-8461/ISBN 87-87739-55-0

© SFAH og forfatterne

Arbejderhistorie udgives med støtte fra Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation samt SFAH's støttemedlemmer:

3F Industri Vestegnen, Dansk Metal, FOA – Fag og Arbejde, LO – Landsorganisationen i Danmark, LO Storkøbenhavn, Murerarbejdsmandenes Klub Aarhus, Rør- og Blikkenslageres Fagforening af 1873, Socialistisk Folkeparti og Socialpædagogerne.

Årligt kontingent (inkl. Arbejderhistorie nr. 1-2): ordinært medlemskab 425 kr., internationalt medlemskab 525 kr, studentermedlemskab 275 kr. og støttemedlemskab 2.125 kr.

Illustrationerne i tidsskriftet stammer fra Arbejdermuseet & ABA's samlinger, med mindre andet er angivet.

Arbejderhistorie indekseres i bibliotek.dk og bringes i Historical Abstracts.

Skriv til os!

Redaktionen modtager gerne forslag til artikler, essay, debatindlæg og anmeldelser.

Det bestræbes at finde rettighedshavere til illustrationer. Evt. krænkelse af ophavsretten er derfor utilsigtet.

Layout: Anne Houe

Tryk: Eks-Skolens Trykkeri ApS

Oversættelse af abstracts: Steve Parsons og forfatterne

Forsideillustration:

Plakaten er fra 1973. Figuren var en lille aktivist, skabt af LLO for at gøre arbejdsgiverne og den gamle fagbevægelse opmærksom på de unges særlige interesser. (Arbejdermuseet & ABA)

FORORD

Redaktionen

Der er mange historiske jubilæer, vi kan fejre, således også i 2018. Et jubilæum, der har været meget fokus på i aviser, radio og fjernsyn er 50-året for ungdomsoprøret i 1968. I den anledning bringer Arbejderhistorie et minitema om 1968.

Men vi indleder Arbejderhistorie nr. 2, 2018 med to artikler om fagbevægelsens historie. I den første artikel *Organisering af filippinske stuepiger på københavnske hoteller 1980'erne til 2000'erne* beskriver historiker Nina Trige Andersen, hvorledes det lykkedes aktive pionerer blandt de filippinske stuepiger at få organiseret en stor del af deres landsmænd i Københavnsafdelingen af Hotel- og Restaurationsforbundet, så de filippinske holtelarbejdere i slut 90'erne udgjorde $\frac{3}{4}$ af fagforeningens medlemmer. Årsagerne til denne succeshistorie skyldes ifølge forfatteren flere forhold: aktive pionerer blandt migranterne, der fik organiseret deres landsmænd på de københavnske hoteller, og en fagforening, der satte medlemmerne i centrum og støttede med viden og hjælp i både faglige og sociale sammenhænge.

I artiklen *Dansk fagbevægelse og værnemagtsarbejdet 1940-45* behandler historiker Knud Knudsen et mindre belyst emne af besættelsestidens historie. Under den tyske besættelse 1940-45 arbejdede tusindvis af danske arbejdere for besættelsesmagten. De var ansat af danske firmaer, der blev opfordret af regeringen til at udføre tyske bygge- og anlægsarbejder i Danmark. I artiklen undersøges dansk fagbevægelses stilling til værnemagtsarbejdet, og hvordan fagbevægelsen forsøgte at håndtere konflikterne på de tyske arbejdspladser.

Så skifter scenen til dansk sikkerhedspolitik i starten af 1980'erne. I artiklen *Socialdemokratiet, Arbejderpartiet og INF-spørgsmålet 1979-83* undersøger historiker Jakob Linnet Schmidt de drøftelser, der i starten af 1980'erne foregik i det sikkerhedspolitiske diskussionsforum for de nordvesteuropæiske socialdemokrater, Scandilux, i kølvandet på NATO's såkaldte dobbeltbeslutning. Artiklen argumenterer for, at de to partiers politik afspejlede de initiativer, der blev drøftet mellem de socialdemokratiske partier på møderne i Scandilux.

I 1970'erne overgik 3 sydeuropæiske lande: Grækenland, Spanien og Portugal fra diktaturstater til demokratier. I 1974 fandt den ikke-voldelige Nellikerevolution sted i Portugal. Diktaturet faldt og frie valg blev holdt for første gang i 50 år. I en to-årig periode blomstrede den politiske diskussion og kulturelle debat i hele Portugal. Kulturforskerne Olav Harsløf og Beth Juncker oplevede dette i Lissabon i 1975 og hjembragte en samling af valg- og teaterplakater. Denne samling blev udstillet i Svaneke i 2017 og Arbejderhistorie bringer her udstillingens programartikel illustreret med udvalgte plakater som dokumenterer revolutionens mangeartede aktiviteter.

1968 – 2018 halvtredsåret for starten på ungdomsoprøret er blevet markeret på mange måder det sidste halve år. Dokumentarer i fjernsynet har vist ungdom, der demonstrerer mod et stivnet samfund og gammeldags uddannelsesinstitutioner, og interviewserier i aviserne med aktørerne fra 68 – og det der fulgte, har sat begivenhederne i perspektiv. Den første artikel *Elev- og studenterprotester gennem 50 år* i Arbejderhistories minitema sætter fokus på dette emne. Artiklen, som er skrevet af historiker Knud Holt Nielsen, beskriver udviklingen i protestaktiviteter blandt unge under uddannelse i Danmark gennem en systematisk kortlægning af omfang og temaer for alle større protestdemonstrationer organiseret af elever, studerende og lærlinge fra 1960-2018. Forfatteren påviser bl.a., at 1960'ernes og 1970'ernes protestbølge blandt unge ikke var nogen "unik" fase, tværtimod har vi i Danmark i årene efter 1999 oplevet bølger af kollektive protestaktiviteter blandt unge under uddannelse. Over tid er det tydeligt, at organisation har en afgørende betydning, og at utilfredshed blandt unge under uddannelse over konkrete forhold kan udvikle sig til flerårige protestbølger.

I den anden artikel om 1968: *68-generation i erindringspolitisk debat og livshistorier*, viser historiker Anette Warring, hvordan det analytiske begreb 'generation' kan bruges til bedre at forstå tidligere aktivisters livshistoriske fortællinger om deres rolle i ungdomsoprøret og den betydning det fik for dem. Baggrunden for artiklen er ca. 500 tidligere aktivisters livshistoriske fortællinger fra 14 europæiske lande indsamlet af et internationalt forskerteam. Fortællingerne viste sig at være meget nuancerede og komplekse, og det var forskelligt i hvilken grad, de indskrev sig i et generationsmæssigt 'vi'. De fleste aktivister fortalte om både brud og kontinuitet i relation til forældregenerationen og nuancerede historierne om egne og generationens bedrifter og fejl.

Til sidst følger som vanligt sektionen af boganmeldelser bl.a. med anmeldelser af bøger om den spanske borgerkrig og en Leninbiografi.